

Den här texten är ärkebiskop Antje Jackeléns kapitel i boken "Almedalen - Makt, magi och möten". Boken, som är en antologi, publicerades 2018 för att uppmärksamma Almedalens 50-årsjubileum.

Att tala i en annan ton

I den ljumma Visbynatten inbjuds almedalsfolket att komma in i Visby domkyrka – till samtal under valven och till Nikodemussamtal. Mitt i veckans ständiga brus av ståndpunkter och debatter ger kyrkan möjlighet att stanna upp, tala i en annan ton – och samtidigt manifesteras det mest "högoktaniga" politiska budskap som mänskligheten mött: delandet. Där under valven smakar vi det bröd som räcker åt alla när det delas.

Nikodemus var politiker i Jerusalem på Jesu tid. Han var nyfiken på Jesus, men vågade inte visa det i fullt dagsljus. Han sökte upp Jesus efter mörkrets inbrott, när dagens buller och hetta hade lagt sig. Hans möte med Jesus har fått ge namn åt de uppskattade Nikodemussamtalen i domkyrkan. Varje kväll under Almedalsveckan inbjuds ledaren för dagens parti till ett Nikodemussamtal. Ofta kommer många människor som inte vanligtvis besöker kyrkan. Samtalet handlar om det angelägna, bortom slagorden för dagen. I en enkel gudstjänst delar vi bröd så det räcker åt alla. Rummet under valven gör något med oss. Vi talar i en annan ton. Vi blir mer eftertänksamma.

Visby domkyrka, Sankta Maria kyrka, står mitt i Visby, mitt i sin samtid. Så har hennes uppdrag sett ut sedan hon vigdes till tjänst år 1225. Mycket är sig likt. Under Almedalsveckan fortsätter hon helt enkelt att vara kyrka i Visby.

Sedan länge är Svenska kyrkan aktiv under politikerveckan i Almedalen. Under denna vecka, precis som under årets övriga 51 veckor, finns kyrkan med i samhällslivet. Svenska kyrkans medverkan i Almedalsveckan skiljer sig egentligen inte från det som kyrkan alltid gjort och hela tiden gör överallt: Samtal om människors och jordens framtid – de stora frågorna har stått på kyr-

kans agenda i snart 2000 år. Vi delar sorgen över det som smär-
tar i samhällskroppen och glädjen över de ljus som hela tiden
tänds. Vår tro och vårt hopp gör att vi envisas med att tillsam-
mans med många tända ljus istället för att förbanna mörkret.

Det goda samtalet behöver värnas. Kanske mer än någonsin. Om
det ersätts av personangrepp och tillhyggen i twitterformat är det
fara å färde för demokratin. Samtal som innebär att vi verkligen
lyssnar på den andre är ingen självklarhet längre. Ofta finns det
för många skärmar emellan. De miljöer som ger utrymme för att
utveckla tankegångar, komma lite djupare, lite närmare behöver
skyddas och främjas. Överallt, men alldeles särskilt i kyrkan,
behöver vi vara generösa värdar för det öppna, ärliga och goda
samtalet.

Och låt oss slå ett slag för nyfikenheten. Nyfikenhet på andras
synpunkter och perspektiv är avgörande för ett lyckat Almedalen.
Att möta människor med den attityd som Jesus mötte dem – det
är något att sträva efter.

Kyrka och politik har många beröringspunkter – fler än vad
många tror. Kärleksbudet, den gyllene regeln, den barmhärtige
samariern, Jesu ord ”vad ni har gjort för någon av dessa mins-
ta ... det har ni gjort för mig” (Matteus 25:40) – det är några
av hållpunkterna för ett ansvarstagande i det offentliga rum-
met på kristen grund. Att vaska fram de bästa lösningarna för
att upprätthålla och utveckla ett gott samhälle är inte lätt. Alla
människor av god vilja behöver hjälpas åt. I Almedalen finns bra
förutsättningar för just detta.

Vi behöver arbeta för ett samhälle som präglas av hållbarhet, inte
bara miljö- och klimatmässigt utan också ekonomiskt, socialt och
existentiellt-andligt. Samtidens ödesfrågor kräver nya konstel-
lationer, nya samtal och nya arenor. Organisationer, föreningar,
partier, näringsliv, idrottsrörelsen, trossamfunden med mera –
alla av god vilja behövs. Nya samverkansformer behöver utveck-
las. Där har den ideella sektorn och samfunden sin givna plats.

Som kyrka kan vi säga om oss: vi är möjliggörare, vi är röstbärande och vi är nätverkare. Och vi utför en massa samhällsbärande arbete på gräsrotsnivå, regionalt, nationellt och internationellt.

Vi bidrar till att säkra demokratin i vårt samhälle. Demokratins självklarhet har försvagats. Auktoritära rörelser och ledare framträder i Europa. Vi har de senaste åren mött uttalade nazister i Almedalen. Hur tacklar vi det faktum att nazister finns i det offentliga rummet, marscherar på våra gator och äntrar talarstolar på våra torg? I sådana tider behövs Almedalsveckan än mer som en manifestation av intellektuell, ekonomisk, social och existentiell skaparkraft. För att vårda demokratin i vårt samhälle behövs mötesplatser som Almedalen.

Ett klockspel i ett av domkyrkans torn kommer även i år att ljuda tre gånger om dagen ut över staden och över alla Almedalens möten. Klockspelet som framförs har en arabisk ton i sin klang och vill manifestera mänsklig värdighet och allas lika värde. Klockspelet är också en påminnelse om kyrkans rika historia som en mötesplats med det internationella, det främmande och okända.

Det står en tom stol längst fram i domkyrkan och på andra platser där Svenska kyrkan arrangerar samtal, seminarier och gudstjänster i Almedalen. Den tomma stolen är ett sätt att uppmärksamma icke närvarande vänner, alla de människor som idag utsätts för våld, hot och trakasserier i Sverige och resten av världen, på grund av etnisk tillhörighet, sexuell läggning eller identitet, hudfärg eller religion. Den tomma stolen uppmärksammar även alla de som får utstå hot och trakasserier när de lyfter fram dessa människors situation och agerar för förändring. Även idag tystas människor i det offentliga samtalet för att de förlöjligas, hånas, hotas och misshandlas.

Svenska kyrkan deltar med många medarbetare i mångfaldsmanifestationen – ideella, förtroendevalda och anställda. Diakon- och prästskjortor kommer att synas i vimlet.

Visbys vackraste rum – domkyrkan – blir särskilt vackert när det fylls av engagerade människor som vill mänsklighetens och skapelsens bästa. Det är vårt gemensamma rum. Här sätts vår tids stora och viktiga samhällsfrågor i ett ännu större perspektiv. Den fläkt av evighet och helighet som utmärker kyrkorummet hjälper oss att få rätt på våra begränsade perspektiv. Det som är störst nu kanske krymper lite när det möter evighet och helighet. Och det som verkar litet och obetydligt får sina rätta proportioner. Här är platsen där vi känner under skinnet att skapelsens överlevnad och det goda samhället hänger samman med själens överlevnad.

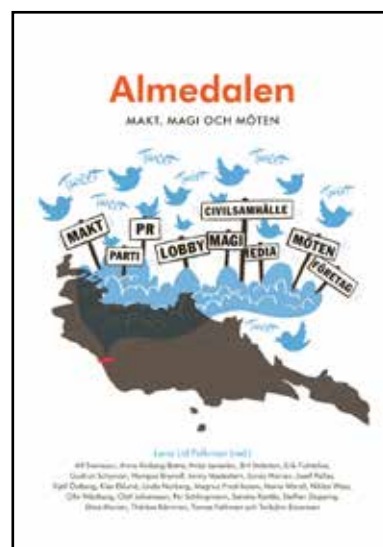
Det är lätt att hamna i positivt spinn under Almedalsveckan. Denna rikedom av engagemang, kunskap, idéer! Detta jättetorg för opinionsyttringar! Det är svårt att inte dras med i entusiasmen. Jag gör det själv varje år.

Och samtidigt. Det finns alltid en risk att det snurrar så fort att allt det goda färgstarka bara blir till grått. Ibland kan det trots allt mer låta som en kakafoni där den med störst högtalare, med grällaste tröjan och fyndigaste slogan vinner. Då gäller det att ta ett litet steg tillbaka och söka platsen där proportionerna och perspektiven kan justeras.

Ytterligare en sak. Mitt i folkvimlet kan ensamheten och utsattheten som mänskiska plötsligt känns extra starkt. Där så många duktiga, framgångsrika och till synes lyckade människor finns på samma ställe, kan självkänslan svikta, oron mala, frågorna pocka. Också då finns kyrkan där för dig. Som vanligt alltså.

Väl mött i Visbys vimmel!

Antje Jackelén
Ärkebiskop

Almedalen - Makt, magi och möten. Stockholm School of Economics Institute for Research, 2018.